

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2018/234

(2018. gada 14. februāris)

par Eiropas Parlamenta 2019. gada vēlēšanu eiropeiskās būtības un efektīvas norises veicināšanu

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Līguma par Eiropas Savienību 10. panta 2. punktā ir noteikts, ka pilsoņi Savienības līmenī ir tieši pārstāvēti Eiropas Parlamentā.
- (2) Līguma par Eiropas Savienību 10. panta 3. punktā ir noteikts, ka katram pilsonim ir tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē un ka lēmumus pieņem iespējami atklāti un tie cik iespējams ir tuvināti pilsoņiem.
- (3) Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 7. punktā ir noteikts, ka Eiropadomei, piedāvājot kandidātu Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amatam, ir jāņem vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanas.
- (4) Lai vēl vairāk veicinātu Eiropas Parlamenta vēlēšanu eiropeisko būtību un efektīvu norisi, laicīgi pirms 2019. gada vēlēšanām ir jāatjaunina un jāpapildina daži Komisijas Ieteikuma 2013/142/ES ⁽¹⁾ elementi.
- (5) Ir ļoti būtiski stiprināt ES demokrātisko legimitāti un nodrošināt pilsoņu līdzdalību politiskajā dzīvē Eiropas līmenī. Pilsoņi izrādītu lielāku gatavību balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās, ja viņi būtu labāk informēti par ES politikas ietekmi uz savu ikdienas dzīvi un varētu paļauties uz to, ka viņi var ietekmēt Savienības vissvarīgākās izvēles, piemēram, ES iestāžu vadītāju atlasī un prioritāšu noteikšanu attiecībā uz Savienības nākotni.
- (6) Nepieciešamībai stiprināt pārskatatbildību un pārredzamību ir arī ietekme uz Komisiju. Komisija ir pārskatījusi Komisijas locekļu rīcības kodeksu ⁽²⁾. Jaunais kodekss ļauj Komisijas locekļiem kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās bez pienākuma ņemt atvaļinājumu. Lai ņemtu vērā šīs izmaiņas ⁽³⁾, ir pārskatīti atbilstošie Pamatnolīguma par Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas attiecībām noteikumi.
- (7) Eiropas līmenī pieņemtie politikas lēmumi tieši ietekmē pilsoņu ikdienas dzīvi un ir jūtami vietējā līmenī. Lai izdarītu savu izvēli Eiropas Parlamenta vēlēšanās, pilsoņiem jāzina, kas ir uz spēles Eiropas līmenī. Panākot pilsoņu iesaisti attiecībā uz Eiropu skarošiem jautājumiem, tiek veicināta pilsoņu demokrātiskā līdzdalība ES politikas izstrādē. Kopš 2015. gada janvāra pašreizējā Komisija visās dalībvalstīs ir rīkojusi 478 dialogus ar pilsoņiem – arī sadarbībā ar tādiem institucionālajiem partneriem kā Eiropas Parlaments, valstu parlamenti, Reģionu komiteja un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja. Laikposmā no 2018. gada februāra līdz 2019. gada 9. maijam Komisija organizēs vai palīdzēs organizēt vēl aptuveni 500 dialogus, sadarbojoties ar dalībvalstīm, reģionālajām un vietējām iestādēm, kā arī ar Eiropas Parlamentu un citām Eiropas iestādēm.

⁽¹⁾ Komisijas 2013. gada 12. marta Ieteikums 2013/142/ES par Eiropas Parlamenta vēlēšanu demokrātiskas un efektīvas norises veicināšanu (OV L 79, 21.3.2013., 29. lpp.).

⁽²⁾ Komisijas 2018. gada 31. janvāra Lēmums par Eiropas Komisijas locekļu rīcības kodeksu (C(2018) 700 final).

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2018. gada 7. februāra Lēmums par Pamatnolīguma par Eiropas Parlamenta un Eiropas Komisijas attiecībām pārskatīšanu (2017/2233(ACI)).

- (8) Vairākas dalībvalstis ir paziņojušas par savu gatavību iesaistīties plašās publiskās diskusijās par Eiropas nākotni, un šādi valsts līmeņa dialogi jau notiek vairākās dalībvalstīs. Iesaistot pilsoņus visā Eiropā un rīkojot informatīvus pasākumus, kurus organizē atbilstīgi dalībvalstu attiecīgajām politiskajām struktūrām un praksei, dalībvalstis varētu palīdzēt palielināt pilsoņu izpratni par to, cik viņu balss ir svarīga, lai noteiktu, kurš nākotnes redzējums vislabāk virzītu uz priekšu Eiropas projektu. Šādiem pasākumiem būtu jānotiek laikposmā no līderu sanāksmes 2018. gada 23. februārī līdz samitam Sibiu, kurš notiks 2019. gada 9. maijā – īsi pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām – un kurā paredzams, ka valstu vai to valdību vadītāji izdarīs secinājumus par Savienības nākamajiem speramajiem soļiem.
- (9) Eiropas politiskajām partijām ir būtiska loma Eiropas politiskās apziņas veidošanā, vēlētajū līdzdalības veicināšanā un Savienības pilsoņu gribas izteikšanā. Šo lomu varētu pastiprināt, ja Eiropas politiskās partijas nākamajos mēnešos sadarbotos ar tajā pašā politiskajā grupā esošajām valsts līmeņa partijām un pilsonisko sabiedrību un vairotu informētību par iespējām attiecībā uz Eiropas nākotni un to pilsoņu interesēm, kurus tās pārstāv.
- (10) Vadošo Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātu (*Spitzenkandidaten*) izvēles sistēma pirmo reizi tika īstenota Eiropas Parlamenta vēlēšanās 2014. gadā.
- (11) Šis process ir palīdzējis palielināt Savienības efektivitāti un tās demokrātisko leģitimitāti, kuras pamatā ir divi pīlāri, proti, pilsoņu tiešā pārstāvība Eiropas Parlamentā un viņu netiešā pārstāvība – ar dalībvalstu valdību starpniecību – Eiropadomē un Padomē. Tas arī palīdzējis pastiprināt Komisijas pārskatatbildību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 7. punktu. Šis process būtu jāturpina uzlabot, ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2019. gada vēlēšanas.
- (12) Labu laiku pirms vēlēšanu kampaņas sākuma – vēlams līdz 2018. gada beigām – Eiropas un valsts līmeņa politiskajām partijām būtu jāpaziņo to atbalstītais Komisijas priekšsēdētāja amata kandidāts un – ideālā gadījumā līdz 2019. gada sākumam – tām būtu jāpaziņo kandidāta programma. Tas padarītu pārredzamāku saikni starp Savienības pilsoņa individuālo balsojumu par kādu konkrētu partiju Eiropas Parlamenta vēlēšanās, Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātu, kuru atbalsta šī partija, un viņa/viņas redzējumu par Eiropas nākotni.
- (13) Eiropas politiskās partijas un atbilstošās valsts līmeņa partijas vēl vairāk stiprinātu šo procesu, atlasot savus vadošos kandidātus atklātā, iekļaujošā un pārredzamā veidā, piemēram, ar kandidātu “priekšatlases” palīdzību. Tas arī palīdzētu pievērst partijām plašāku uzmanību, kā arī mobilizēt vēlētājus.
- (14) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 10. panta 4. punktu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 12. panta 2. punktu Eiropas politiskajām partijām ir būtiska nozīme. Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansējumu reglamentē Eiropas līmenī. Eiropas politisko partiju pārredzamības, kontroles un demokrātiskās pārskatatbildības nolūkos Komisija ir ierosinājusi grozīt attiecīgos noteikumus pirms Eiropas Parlamenta 2019. gada vēlēšanām ⁽¹⁾. Konkrēti – būtu jāievieš nosacījums, ka piekļuve finansējumam no Eiropas Savienības vispārējā budžeta ir iespējama tikai tad, ja saistītās valsts līmeņa partijas publicē attiecīgās Eiropas politiskās partijas programmu un logotipu. Lai pilsoņi varētu izprast sava balsojuma ietekmi Eiropas partiju līmenī, tiem jau laikus būtu jāsaņem skaidra un atbilstoša informācija. Partijas pasākumi, piemēram, partijas kongresi, un valsts līmeņa partiju vēlēšanu kampaņas ir piemēroti un efektīvi papildu līdzekļi, kā informēt par šo saikni un piešķirt tai būtisku pamanāmību.
- (15) Ja Eiropas Parlamenta vēlēšanu kampaņas sāktos daudz agrāk nekā līdz šim un pirms kampaņas sākuma tiktu sniegta informācija par vēlēšanās iesaistīto valsts līmeņa partiju saiknēm ar Eiropas politiskajām partijām, tas palīdzētu palielināt šo vēlēšanu Eiropas dimensiju.
- (16) Ievērojot valsts līmeņa partiju politiskās vides īpatnības dalībvalstīs, Eiropas politiskās partijas tiek mudinātas pirms kampaņas sākuma (vēlams tad, kad tās paziņo savus kandidātus Komisijas priekšsēdētāja amatam) sniegt informāciju par to, kādai politiskajai grupai Eiropas Parlamentā tās plāno pievienoties nākamā sasaukuma laikā vai kādu politisko grupu tās plāno izveidot. Tas vēl vairāk palielinātu saikni starp valsts līmeņa partijām, Eiropas politiskajām partijām un Eiropas Parlamentā pārstāvētajām politiskajām grupām pārredzamību.

⁽¹⁾ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 22. oktobra Regulu (ES, Euratom) Nr. 1141/2014 par Eiropas politisko partiju un Eiropas politisko fondu statusu un finansēšanu – COM(2017) 481, 2017. gada 13. septembris.

- (17) Sekmējot un atvieglojot Eiropas Parlamenta vēlēšanu kampaņu laikā informācijas sniegšanu vēlētājiem par valsts līmeņa partiju saikni ar Eiropas politiskajām partijām un, ja iespējams, arī par šajās vēlēšanās izmantotajām vēlēšanu zīmēm, dalībvalstis visā Eiropas Parlamenta vēlēšanu procesā palielinātu to Eiropas politisko partiju un platformu redzamību, ko tās ierosina.
- (18) Līguma par Eiropas Savienības darbību 22. panta 2. punktā ir noteikts, ka Savienības pilsoņiem ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās tajā dalībvalstī, kurā viņi izvēlējušies dzīvot, savukārt Padomes Direktīvā 93/109/EK⁽¹⁾ ir noteikta sīki izstrādāta kārtība balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav.
- (19) Lai atbalstītu pilsoņu līdzdalību un Eiropas Parlamenta vēlēšanu Eiropas dimensiju, tiek aicināts sekmēt to, ka tiek apzināta un izplatīta dalībvalstu paraugprakse, kā arī pasākumi, kurus dalībvalstis īstenojušas šo vēlēšanu sagatavošanā un organizēšanā, tostarp attiecībā uz to Eiropas pilsoņu tiesībām balsot, kuri dzīvo citā dalībvalstī, kā arī attiecībā uz nepietiekami pārstāvēto grupu, tostarp personu ar invaliditāti, vēlēšanu tiesību īstenošanas sekmēšanu.
- (20) Ņemot vērā vēlēšanu procesu apdraudošos riskus, kuru iemesls ir neseno notikušajās vēlēšanās un vēlēšanu kampaņās konstatētie kiberuzbrukumi un dezinformācija, būtu jāveicina pieredzes apmaiņa starp dalībvalstīm par saistītiem jautājumiem.
- (21) Dalībvalstīm, kā arī Eiropas un valsts līmeņa politiskajām partijām ir īpaša atbildība par Eiropas Parlamenta vēlēšanu demokrātiskas un efektīvas norises veicināšanu,

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

Eiropas pilsoņu iesaistīšana diskusijās par Eiropas jautājumiem pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām

1. Sākot ar līderu sanākumi 2018. gada 23. februārī un ņemot vērā savas attiecīgās politiskās struktūras un praksi, dalībvalstīm būtu jāriko informatīvi pasākumi, lai iesaistītu pilsoņus publiskās diskusijās par Eiropas Savienības jautājumiem un Eiropas nākotni. Šie informatīvie pasākumi būtu jāriko līdz līderu sanākumi Sibiu, kas notiks 2019. gada 9. maijā – īsi pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

Tajā pašā laikposmā Eiropas un valsts līmeņa politiskajām partijām būtu jāpalīdz vairot pilsoņu informētību par jautājumiem, kas ir svarīgi Savienības līmenī, un par to, kā tās plāno risināt šos jautājumus nākamā sasaukuma laikā.

Atbalsts Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātam

2. Pietiekami laicīgi pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām – ideālā gadījumā līdz 2018. gada beigām – katrai Eiropas politiskajai partijai būtu jāpaziņo Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amata kandidāts, kuru tā atbalsta. Vēlams līdz 2019. gada sākumam tām arī būtu jāpaziņo kandidāta politiskā programma.

Eiropas politiskās partijas un ar tām saistītās valsts līmeņa partijas tiek mudinātas atlasīt savus vadošos kandidātus atklātā, iekļaujošā un pārredzamā veidā.

Valsts līmeņa politiskajām partijām būtu jānodrošina, ka šo partiju politiskā informācija, tostarp politiska rakstura pārraides par tām, saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām tiek arī izmantota, lai informētu pilsoņus par Eiropas Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātu, kuru tās atbalsta, un par sava kandidāta programmu.

Vēlētāju informēšana par saikni starp valsts līmeņa partijām un Eiropas politiskajām partijām

3. Ievērojot valsts līmeņa partiju politiskās vides īpatnības dalībvalstīs, valsts līmeņa politiskajām partijām, kas piedalās Eiropas Parlamenta vēlēšanās, pirms šīm vēlēšanām un pirms vēlēšanu kampaņas sākuma būtu publiski jāpaziņo, vai un ar kādu Eiropas politisko partiju tās ir saistītas un kuru vadošo kandidātu tās atbalsta.

Cik vien iespējams, valsts līmeņa politiskajām partijām visos kampaņas materiālos, paziņojumos un politiska rakstura pārraidēs būtu redzamā veidā jānorāda šī informācija, tostarp attiecīgā gadījumā – atbilstošās Eiropas politiskās partijas logotips.

⁽¹⁾ Padomes 1993. gada 6. decembra Direktīva 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrādātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav (OV L 329, 30.12.1993., 34. lpp.).

Eiropas politiskās partijas tiek mudinātas sniegt informāciju pirms kampaņas sākuma (vēlams tad, kad tās paziņo savus kandidātus Komisijas priekšsēdētāja amatam) par to, kādai politiskajai grupai Eiropas Parlamentā tās plāno pievienoties nākamā sasaukuma laikā vai kādu politisko grupu tās plāno izveidot.

Vēlētājiem sniedzamās informācijas par saikni starp valsts līmeņa partijām un Eiropas politiskajām partijām veicināšana un atvieglošana

4. Pirms Eiropas Parlamenta vēlēšanām un to laikā dalībvalstīm būtu jāveicina un jāatvieglo informācijas sniegšana vēlētājiem par saikni starp valsts līmeņa partijām un Eiropas politiskajām partijām, kā arī par saviem vadošajiem kandidātiem, piemēram, atļaujot un veicinot šādu norāžu iekļaušanu kampaņas materiālos, valsts un reģionālā līmeņa partiju tīmekļa vietnēs un, ja iespējams, vēlēšanu zīmēs, ko izmanto šajās vēlēšanās.

Efektīva vēlēšanu norise

5. Lai nodrošinātu, ka Eiropas Savienības pilsoņi, kuri dzīvo citā dalībvalstī, var izmantot savas tiesības balsot tajā dalībvalstī, sekmētu nepietiekami pārstāvēto grupu, tostarp personu ar invaliditāti, vēlēšanu tiesību īstenošanu un kopumā atbalstītu vēlēšanu demokrātisku norisi un vēlētāju lielu aktivitāti, kompetentās valsts iestādes tiek mudinātas ar Komisijas atbalstu tikties 2018. gada pavasarī nolūkā apmainīties ar paraugpraksi un informāciju par praktiskiem pasākumiem.

Balstoties uz dalībvalstu pieredzi, kompetentās valsts iestādes tiek arī mudinātas apzināt paraugpraksi tādu vēlēšanu procesus apdraudošo risku konstatēšanā, mazināšanā un pārvaldībā, kuru iemesli ir kiberuzbrukumi un dezinformācija.

Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm un Eiropas un valsts līmeņa politiskajām partijām.

Briselē, 2018. gada 14. februārī

*Komisijas vārdā –
priekšsēdētājs*
Jean-Claude JUNCKER